

За разлику од неких других назива војних операција, „Страшни суд”, како је названо бомбардовање Београда 1941. године од нацистичке Немачке, јасно и недвосмислено говори о намерама које је вођа Трећег рајха Адолф Хитлер имао када је започео ову операцију: брутално казнити и уништити Југославију. Пре тачно 70 година, недељно јутро 6. априла претворило се у кошмар: већина становника још је спавала када је у 6.30 сати започело бомбардовање, погинуло је око 2.500 људи, а срушено и уништено више стотина зграда. Био је то Хитлеров одговор на демонстрације одржане девет дана раније, 27. марта, против приступања Тројном пакту и одбијања савезништва са Немачком.

Југославија је 25. марта 1941. године добила јединствену шансу да заобиђе Други светски рат кроз Тројни пакт, који није имао драматичне обавезе војног или савезничког типа, вероватно се могло избећи оно што се касније десило, тврди историчар Бојан Димитријевић из Института за савремену историју Србије.

– Чини ми се да је тада пропуштена историјска шанса, али нити је тадашња влада то адекватно припремила у јавности нити је овдашња јавност разумела то као одговарајући политички потез. Веровало се да ће савезништва бити јака, да је добро одбити такав пакт и чини ми се да је то трагично уверење преовладало у јавности, у делу политичке елите, па чак и у војсци и у цркви које су учествовале у том догађају, који је већ после неколико дана донео ратну катастрофу и разарање. После свега 11 дана војска је капитулирала – подсећа Димитријевић.

Разматрајући другу могућност – шта би се десило да је Југославија остала уз Силе осовине – Димитријевићев колега, Чедомир Антић, председник Напредног клуба, каже да се Југославија вероватно не би ни тиме спасла и да би је Хитлер окупирао у сваком случају, ако не током те 1941. године, онда можда 1943. године, за време савезничког искрцавања у Италији.

– Традиције српске државе су биле традиције демократије и било је логично да она буде против Сила Осовине и наступа Немачке. Међутим, реалност је била да осим Велике Британије и Француске ниједна друга земља није тако уморна против Хитлера и оне саме су, на неки начин, увучене у рат. Ми смо прошли тако што смо изгубили десет, а можда чак и седамнаест пута више становника него било која од суседних земаља. Да није наша војска одведена у ропство, питање је да ли би комунисти победили, а да је Југославија остала уз Силе осовине, иако јој ни тада не би било лако, њен распад не би био тако страхан, вероватно да не би била успостављена усташка држава у Хрватској, а страдање српског народа на тим просторима било би свакако мање – истиче Антић.

Он наглашава да би данас могло и да се постави питање да ли су људи који вуку важне потезе спремни да истрпе последице тога – када је реч о вођама пуча 27. марта, то није био случај. Неки од њих су и после геноцида над Србима у Хрватској говорили да је добро што је Југославија ушла у рат зато што је добила Истру и део словеначког приморја уз Трст.

– Упркос моралној кризи тадашње елите и страдању великих размера, треба истаћи да Априлски рат није само слика неуспеха, већ и херојске одбране. Наши пилоти су страдали у великом броју, поједине наше јединице су се добро браниле, погинуло је скоро 4.500 непријатељских војника, што је изузетно велики број. О томе најбоље сведочи чињеница да је на територији Србије током четничког и партизанског устанка из 1941. године погинуло 200 немачких војника за седам-осам месеци – наглашава Антић.

(Политика)